

mi igennel nem felelhetünk, mert nincsen okunk Wessely úr adatait kétségbe vonnunk, melyek nyomán a nevezett erdők túlfölösleg és veszendőbe menő fakészleteinek mihamarábbi folyóvá tétele már is égető kérdéssé vált. Ez volt célja jelen sorainknak is, melyekben e napirenden levő és komoly vita tárgyát képező kérdésnek tisztázásához hozzá járulni szándékunk volt, mellőzve annak jogi oldalát, mely fölött egy vegyes bizottmány napolt Bécsben, tagjai közé számítva osztrák részről Wessely igazgató és magyar részről Divald osztálytanácsos urakat, kikben biztos garantiáját birjuk annak, hogy a határőrvidék erdeinek kérdése megfelelő megoldást nyerend s hogy azok jövője, legalább gazdasági szempontból, minden bizonynyal jobb fordulatot veend.

Nyúlnyomozás kutya nélkül.

A Jagdzeitung után Ny. F.

Midőn a mezőséget hó és jég borítja, akkor nyúlnyomozásra a vizslát használni nem igen lehet, mert az a pusztá mezőn a nyulat meg nem állhatja, de a nyúl sem várja be őt.

Ennélfogva mihelyest a tél beállott a vizsla összes tevékenysége a megpuskázott nyúlak megfogására és elhozására szorítkozik. Az ily nemű vadászatnál tehát a kutya mindig ura mögött járjon; a megpuskázott nyulat pedig csak akkor követheti, ha erre „h o z d - e l” kiáltással fölszóllíttatott.

Oly vizslákat, a melyek lövés és nyúl után futni szoktak, vagy a mint mondjuk nemtökéletesen szilárdak, ily vadászatra használni nem lehet; mert idő előtti kirohanás, nyúlhajhászás és ide oda czikázás által a vadászt lövésben akadályozzák, a nyulat előtte fölverik, szóval többet ártanak, mint használnak.

Ha nincsen tökéletesen szilárd vizslánk, legokosabb a kutyát ott-hon hagyni, és csak egyedül nyomozni a nyulat. A legkellemetlenebb be-

nyomást gyakorolja telivér vadászra az, ha a mezőségen egy csomó pusztást lát ögyelegni körülfutkosva egész falka vizslától, melynek legnagyobb része hangos csiholással üzi a felugrasztott nyulakat. Ily látványt vasárnapi vadászaink mai napság igen is gyakran nyújtanak.

A nyomozás nézetünk szerint egyike a legkellemetesebb nyúl vadászási módoknak, és különösen az oly vadásznak való, a ki inkább egymagában szeret vadászni, éles szemmel bír, a nyúl sajátságait és a vadászterületet tökéletesen ismeri.

A vadászás ezen módjának ideje, a mint már említve volt, a tél, még pedig leginkább az első tizenkét óra friss havon, a midőn a nyúl különösen jól szokott be várni. Fagyás után jó eredményt várni nem lehet, mert ilyenkor a nyúl be nem vár.

Nem vadászmesze, de tény az, hogy az éles szemű és fölismerésben gyakorolt vadász hideg, derült reggelen, különösen mindjárt napkelte után, nagy hóban már messziről képes megjelölni a nyúl fektét. Nem a nyulat magát látja ő; hanem finom füstszerű, a gyakorolt szemnek már messziről föltünő gőz az, a mely a nyúl vaczkából fölemelkedik.

Friss havon a vadász az előtte fekvő területet előbb körüljárja, hogy új nyomot találjon. Ha ilyenre akadt, akkor kijáráshoz fog.

Tudva lévő dolog az, hogy a nyúl sajátságai közé tartozik, vaczkát emberek, állatok elől lehetőleg elrejtteni. Mielőtt tehát leheverednék, vaczka közelében előbb hosszú egyenes vonalat ír le, a melyen azonban vissza térvén pár kiugrás után ellenkező irányban, de egyenes vonalban egy darabra tova fut (kamót vág); ezen uton azonban ismét vissza tér, s most a csapásból kiugrik és két három oldalugrás után végre megerőltetett szökéssel régi vagy ujon választott vaczkába veti magát.

A vadász ismervén ezen észleltetéseket és kiugrásokat, mind addig követi a csapást, míg csak az első kiugráshoz el nem ért, és nem hagyja magát sem a csapáson keresztül, sem az avval egy irányban futó nyom által zavarni. Innét kört vág, míg ismét a csapásra nem akad, a melyen a visznyom (Windergang) vezet. Ezt követi a következő kiugrásig, a hol újra kört vágván ismét a visznyomra s egyszersmind a nyúl közelébe ért, a melyet most vagy fekten, vagy ugrásban lelőhet.

Nyomozás közben a vadász minden pillanatban lövésre kész legyen, mert megesik gyakran, különösen mesgyéken, melyekben sok nyúl szokott tartózkodni, hogy a csapás egyik vagy másik oldalán nyúl ugrik föl, a mely más felől jöven éppen ott választotta vaczkát, a merre a vadászt a fölvett csapás vezeti.

Nyomozásnál még következőkre ügyeljen a vadász.

Ha csak lehetséges soha se nyomozzon barázda mentében, hanem keresztben, mert így a nyúl jobban bevár; u. i. többnyire barázdában feküdven, első esetben már messziről szemre veszi a vadászt, míg a második esetben gyakran meglepetik.

Ha valami tárgyat vett észre, a mi nyúlhoz hasonlít, soha se álljon meg pontosabb megfigyelés kedvéért, mert ezt a nyúl meg nem tűri. Ugyszintén gyorsan megfordulni és vissza térni sem szabad. Legokosabb tovább ballagni, mintha semmit sem vett volna észre és kört vágni a föltűnt pont körül: az alatt míg lassanként a kört mindig szűkebbre és szűkebbre szabja, észrevétlenül lövésre készül és a nélkül hogy megállana arcához emeli fegyverét, csak azon pillanatban állván meg, a midőn célloz és elsüti puskáját.

Habár a nyúl azon pillanatban is lövésre feküdnék, a midőn észre vette, úgy hogy körvágással közeledni hozzá fölösleges, mégis jó lesz a leirt módon járni el, csak hogy a kört mindjárt szűkebbre szabhatja.

Mindjárt kezdetben ügyekezní kell arra, hogy a nyúl a vadásztól balteleé essék, mert ezen oldal felé könnyebben lehet lövésre emelni a fegyvert, ha körözés közben fölemelkednék.

Ha lövés után a nyúl a vaczokban marad, a nélkül hogy megmozdulna, vagy csak farát mozgatja, akkor kétség kívül baja sem történt; rendesen fölötte zúgott el a lövés.

Soh se jó a nyulat a nap felöli irányban ugrasztani ki, mert megeshetik, hogy az első lövést elhibáztván a füst miatt másodszor nem löhetünk.

Hogy a gyakorlott lövész nagyobb örömét leli abban, a vaczkon megpillantott nyulat fölugrasztani és futtában lelőni, az nem szenved

kétséget; de a vadásznaptárban vannak gyakran ördögös napok följegyezve, a midőn kora regeltől napnyugatig futkosván vagy semmit sem találunk, vagy igen is gyakran és nyomoruságosan hibázunk. Ilyenkor azután örvendünk, ha sikerül vaczkából durrantani ki egy, védszellemétől cserben hagyott nyulacskát.

Nem minden vadász képes a vaczkon fekvő nyulat tüstént fölismerni. Ehez éles szem és több évi gyakorlat kívántatik. Ennélfogva a kezdő vadász számára néhány a gyakorlatból meritett szabálylyal kívánunk szolgálni.

Azon ügyesség megszerzésére, hogy a vaczkán fekvő nyulat sebtiben fölismerni képes legyen valaki, mindenek előtt osztatlan figyelemre van szükség. A kinek gondolatjai és szeme az alatt, míg a mezőn keres, másfelé kalandoznak: az soha sem fogja annyira viinni, hogy a nyulat, ha csak kissé nehezebben ismerhető is föl, fekten megpillantsa. Volt alkalmunk vadászatkedvelőkkel megismerkedni, a kik életükben talán több ezer nyulat lőttek, és mindennek daczára nem voltak képesek csak egyszer is, a nyulat vaczkán észrevenni, sőt magukat igen ügyetlenül viselék, ha ilyet mutatott nekik valaki. Ellenben a mezők lakosai, különösen csőszök, junászok között gyakran akadunk olyanokra, a kik e tekintetben bámulandó ügyességgel bírnak.

Hogy ezt a kezdő vadász, vagy vadászatkedvelő elérhesse, jól teszi, ha tapasztalt vadász által többször mutattat magának nyulat vaczkon, de nem ugyanazon téren vagy talajon, hanem különböző helyeken: majd vetésen, majd ugaron, uj szántáson, mesgyén, réten, lápon, homokon sat. Ezeket azután a legnagyobb figyelemmel vizsgálja meg, úgy hogy alakjukat, színüket, állásukat sat. emlékébe véshesse, és mind azon jeleket ismerni tanulja, a melyek által különböző helyiségeken feltűnővé váltak. A legjobb és legbiztosabb ismertetőjel, a mely után a nyulat fektén észre venni lehet bár hol is feküdjék — a fej. Ez a test többi részeitől, melyeknek színe sok tárgyhoz pl. a száraz fűhöz, az ugar földjéhez meglepően hasonlít, feltűnően különbözik, részint a könnyen fölismerhető szemek és füleknél fogva, részint csikolt, tarka kinézése következtében. Ennélfogva mindenek előtt igyekezni kell a fej alakját és színét tökéle-

tesen emlékebe vésni. Télen át ugyan a nyúl egész testének színezete elüt a talajszínétől, de ilyenkor rendesen oly mélyen szokott a hóban feküdni, hogy csak feje, illetőleg orra hegye ér ki belőle.

Oly vadászterületeken, a melyeken a mezei vadászat csekély és nyúl csak kevés tartózkodik, a vadásznak tehát ritkán kínálkozik alkalom gyakorlásra a vaczkon fekvő nyúl fölismerésében, ezen ügyességre csak úgy tehet szert, ha kitömött nyúlat rejtet el szakértő vadász által különböző helyiségeken, és azt fölismerni igyekszik.

Ősszel is lehet nyúlat nyomozni; legjobb erre szélszende, verőlényes reggelt, vagy derült délutánt választani. Ilyenkor szeptemberben a nyúl az ugaron, nedves időben a mesgyék bokrozatában és gyepükben, október hóban pedig a vetéseken, káposztásokban, lóherésekben, répa között vagy ugaron fekszik.

Most még a nyúlnak egyik különös sajátására kell figyelmeztetnünk. Ha u. i. a hold fogyó félben van, a nyúl oly erősen tart ki, hogy három lépésre is lehet közeledni hozzá, míg hold tölte előtt 200—300 lépésnyire is fölugrik a vadász vagy hajtó előtt; végre az ujhold utolsó negyedében nem a vadász előtt, de mögötte szokott fölugrani.

Mielőtt ezt tenné füleit fölmeresztvén fejét kissé fölemeli, azután pedig csendesen fölkel, néhány lépést bukácsolva halad, s csak azután ered futásnak. Ha tehát a vadász ily időben cserkészik, ne vegye hosszában a szántást, hanem keresztben és tekintgessen vállán keresztül hol jobbra, hol balra hátra felé; ha e közben pár fölmeredő fület pillant meg, ügykezzék a fönt leírt módon a nyúlat bekörözni; de lehetőleg gyorsan járjon el, mert ilyenkor a nyúl, ha egyszer fejét fölemelte, nem igen késik a fölugrással.

Legfőbb előny a nyúlkeresésnél vizsla nélkül, hogy a vadász lavírozik, az az hogy a bejárandó téren előbb egyenes irányban halad, azután egy darabra balfelé kitérvén ismét az előbbi irányt veszi föl, majd jobbfelé térki s újra az egyenes irányt folytatja, s ezt ismétli mind addig, míg a terület tulsó szélére nem ért. A tapasztalt vadász a nyomozás ezen módjának előnyeit a nyúl fölталását illetőleg kellőképen fogja méltányolni.

Végre tanácsoljuk, hogy se vizslával, se a nélkül ne induljon a vadász nyúlkeresésre holdtölte előtt, simára fagyott földön, hózivatarban, szeles vagy esős időben; míg ellenben hózivatar után az első derült reggelen, vagy erős szélfúvás után nagy havon szorgalmasan járja be a mesgyéket, mély utakat, vagy elhagyott utak széleit, és cserjés mélyedéseket, mert a nyúl ilyenkor igen szeret az ily helyeken a szél alatt vaczkot választani.

v. E. F.

K ü l ö n f é l é k.

A fagy hatása az ágak irányára nézve Caspary észleletei szerint a következő eredményekben mutatkozik:

1) Erős fagnál minden fának ágai hajlandóságot mutatnak irányuknak oldalas változtatására. Minden fanem ága bizonyos és mindig ugyanazon irányban hajlik el. A vadgesztenye, a gyertyánfa, a juharok bal felé, — a jegeny- és vörösfenyő, a hárs meg a varjutövis jobbfelé hajtják ágaikat.

2) A hárs, vörös- és jegenyefenyő s más több fanem ágai a fagy beálltával lefelé hajolnak m. p. annál inkább, mennél nagyobb a fagy: a hársnál például ezen lehajlás 3 lábnyit tett.

3) Más fanemeknél, mint *Pterocarya caucasica* és *P. negundo* az ellenkező viszony áll be: az ágak fölemelkednek.

4) Más fanemek ágai csekélyebb hidegben ágaikat fölemelik, míg nagyobb hidegben lecsüggesztik; így a vadgesztenye és a varjutövis, előbbi 16° utóbbi 12 C. foknál már ágait leereszti.

A jelzett hatások gyengébb ágaknál előbb mutatkoznak mint a vastagabbaknál. Ezen tünetmények okai még megfejtésre várnak, talán a légnedvessége is összefüggésben lehet a leírt jelenségekkel.

Ö. M. f. F.

A fa tartósságára a vágási időnek tudvalevőleg nagy befolyása van; a wesztfáliai gazdasági egylet tett kísérletek nyomán a következő eredményeket közli: a decemberben vágott lúczfenyő gerendák legnagyobb horderővel bírtak, és pedig 12%-kal a januáriusban, 20%-kal

a februáriusban és 38%-kal a márcziusban vágott gerendák horderje fölöött állottak.

A nedves talajba elásott lúczfenyű gerendák közül azok, melyek decemberben vágattak csak 16, ellenben a januáriusban vágottak már 8 év alatt korhadtak el.

Decemberben vágott bükkfából készített keréktalpak 6 évig tartottak, míg a februáriusban vágottból készültek már 2 év alatt elromlottak.

A tölgyfa edényekre feldolgozva annál több nedvességet bocsát át, mennél távolabb fekszik vágási ideje december hónaptól.

Fahuzag mint pótszer lőszőr és tengeri fű helyett Amerikában a butorok kibéllelésére használtatik, s a tengeri fűnél sokkal olcsóbbnak és jobbnak is találtatott. A fahuzag előállítása gyalu segítségével kézből vagy gép által körülbelül oly módon történik, mint a gyufákra használt fahuzag készítettetik, azon különbséggel, hogy a huzag nem meredt, hanem oly kondor, mint a vékony gyaluforgács. A huzag hengerded és vastagsága $\frac{1}{4}$ hüvelyk. Ezen célra legalkalmasabbak a szívós lombfák, nevezetesen a nyír, szil, juhar és hársfa; a fenyvek törekenységük miatt kevésbé alkalmasak. — Érdeemes volna ez irányban minálunk is legalább kisebb mértékben, kézi munkával kísérletet tenni, a fát így még jobban lehetne értékesíteni mint gyufának. —

A kakuk jó hírének megmentésére. Dr. Baldamus, Silvaplában Engadiban, a Juli havasok Munterates nevű hegycsucsán hótóment gyepes helyen, megfigyelt egy nősténykakukot, mely csőrével s lábával gyors s aggodalmas mozdulatokat tett. De csakhamar megérkezett két más madár s megtámadta a kakukot, mely azonban nem engedett mindaddig, míg ellenállását néhány kitépeit tollával meg nem fizetvégre mégis, az egyik madártól üldöztetve, tovább állott. Baldamus most, jobban oda nézve megpillantott egy fészket s benne egy, körülbelül 2 napos kakukfit. Néhány hüvelyknyire a fészektől egy tojás, mellette még egy s ismét egy, mind még meleg s végre a fészekben egy negyedik szintén meleg tojás feküdt. A kakuk különös mozdulatai most világosak lőnek. A kakuk Ballamus szemei előtt kihányogató a fészek

tulajdonosa tojásait, sőt egyet a fészek alatt el is rejtett. Ezen tapasztalás által tehát meg volna czáfolva azon állítás, mely szerint a kakukfiainak sorsával nem törődnek; mert itt a kakukanya ösztönénél fogva még más madarak igazi fiait is elveszti, csakhogy övéi annál biztosabban kaphassanak táplálékot.

Baldamus egy másik szerencsés észlelete az elhírhedt kópét még jobb színben tünteti föl. Halle mellett a Saale partján egy fészkében ülő kakukot látott fölborzadt tollakkal, ideges rángatózások közt. A kakuk éppen tojótélben volt, s a közel szemlélőt észre sem vevé. Alig pillantá azonban meg Baldamust, midőn mint villámtól sújtva, megmerült; de csakhamar elrepült. A fészekben egy tojás volt, mit a kevésbé jártas bizonyosan billegény tojásnak nézett volna. Baldamus oly szándékban, hogy később elviszi, ott hagyá; de alig távozott, midőn a kakuk fészkéhez már visszatért, föléje hajlott s a Saalen újra átrepült. Ugy látszott, mintha csőrében vitt volna valamit, s csakugyan tojását elvitte, — a fészek üres volt. A kakuk tojását ösztönszerűleg, — s ez alkalomkor helyesen — veszélyeztetve látván, más fészekbe rejté. Már ezen gondoskodásban, még tojásai iránt is, valóban több rejlik pusztá ösztönnél.

Természet

Helyreigazítás.

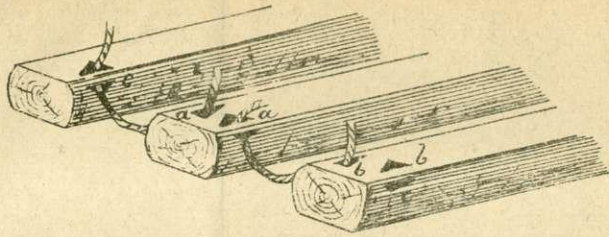
A jelen 11-dik szám 386 lapján felülről számítva a 14 sorban 8 és 9 ábra helyett 9 és 10 ábra olvasandó.

Továbbá a 17-dik sorban 8 ábra helyett 9 ábra. A 10 ábra a 9-nek hoszmetszeté.

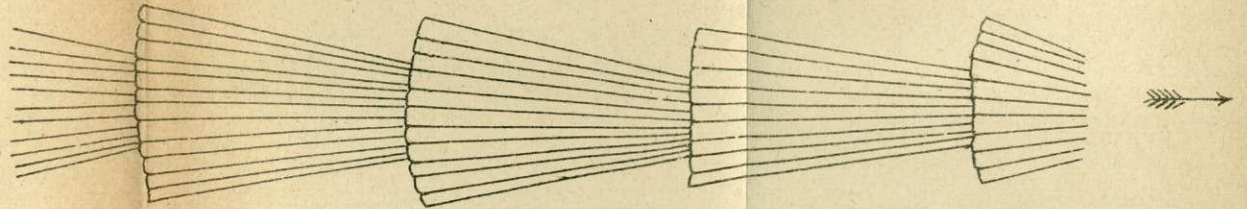
Szerkeszti és kiadja: **Wagner Károly.**

Főmunkatárs: **Divald Adolf.**

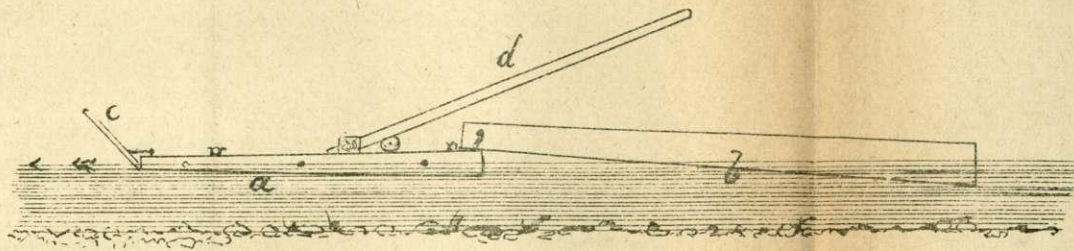
Selmecz, 1870. Nyomatott Mihalik István-nál.

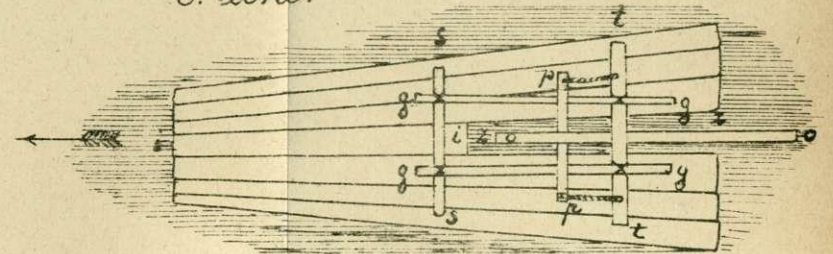
5. ábra.

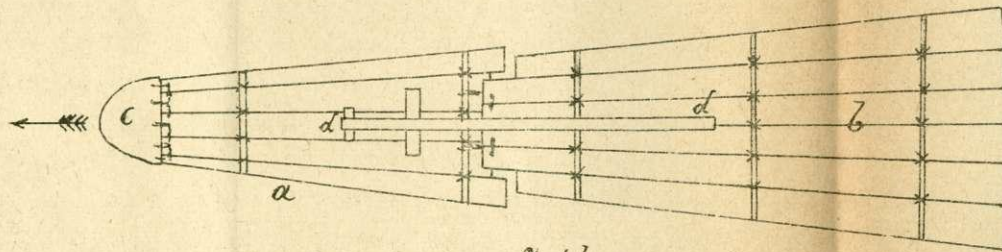
6. ábra.

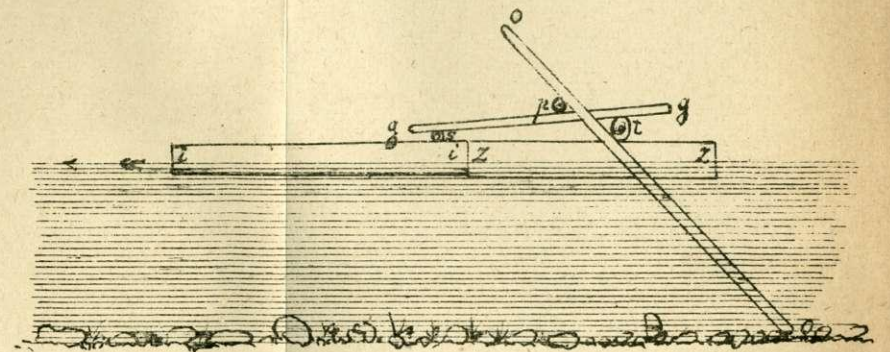
8. ábra.

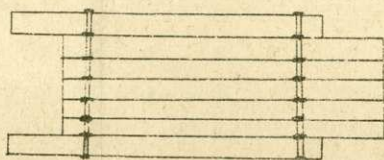
9. ábra.

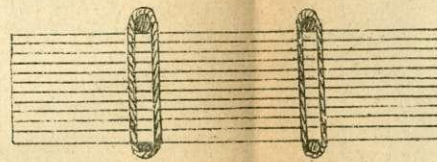
7. ábra.

10. ábra.

11. ábra.

12. ábra